

Пише > Катарина Блажић

„Импулс“ као повод за игру: Анализа 5. Импулс фестивала – студентског фестивала сценског дизајна

О ИМПУЛСУ

Импулс као појам се дефинише на више различитих начина, у зависности од контекста, али суштина је увек иста – то је подстицај, нагон, тежња, покретна сила или краткотрајна промена. То је узрок дешавања. Подстакнути управо једним таквим импулсом, студенти основних студија Сценске архитектуре, технике и дизајна са Факултета техничких наука у Новом Саду, покренули су свој фестивал.

Основан¹ 2017. Импулс фестивал приказује и промовише уметничко стваралаштво студената и младих аутора, фокусирајући се на област сценског дизајна и архитектуре и то кроз изложбе, представе, концерте, радионице, трибине и друге форме. Фестивал настаје као потреба студената да знања стечена кроз формално образовање на основним студијама примене у пракси, али и да остваре повезивање, умрежавање и сарадњу са осталим студентима, организацијама, младим умет-

ницима, професионалцима и новом публиком. Фестивал организују и воде студенти IV године који представљају ауторски, организациони и продукцијски тим фестивала, а у оквиру обавезног предмета Продукција пројекта у сценској архитектури, техници и дизајну².

Тако је пето издање Импулс фестивала, под слоганом *Повод за њровод*, одржано од 7. до 9. јуна 2024. на Факултету техничких наука у Новом Саду. Фестивал је био хуманитарног карактера.

О НЕ-ТЕМИ

Претходних година, фестивал је обрађивао тему сцене и сценског дизајна кроз питања перспективе сценских уметности, дефинисањем поља деловања сценског дизајна, умрежавањем студената и младих професионалаца и преиспитивањем њиховог положаја... Или су се пак студенти определили да се, кроз сценски дизајн као средство баве другим темама, дру-

1) Опис фестивала преузет је са сајта СЦЕН-а, <https://scen.uns.ac.rs/projects/impuls/>

2) Овај предмет воде др Тајјана Бабић, Јанко Димитријевић и Дарко Секулић

штвеним питањима као што је отуђеност, идентитет... Моја генерација се није бавила темом положаја сценских уметности као наше колеге раније (макар не директно), нити смо кроз сценски дизајн обухватили неку конкретно дефинисану кровну тему фестивала. Тако је, једино заједничко свим овогодишњим програмима и радовима било то што су њихови модератори, селектори, учесници и аутори студенти и млади ствараоци. Можда смо само желели да чујемо туђе импULSE, да студенти својим радовима кажу, покажу, „врисну“ шта год имају или до сада нису имали прилику.

Сам слоган *Повод за њровод*, али и оно што следи у наставку – окупљање, упознавање, искуство, изражавање, повезивање, рад, разговор, играње, стварање, испробавање, вежбање, умрежавање – јесте производ наших жеља, тога шта хоћемо од фестивала, што није било довољно да би чинило кровну тему Импулса, али јесу били јасни циљеви.

С обзиром да нисмо кренули од концепта целокупног фестивала, него од појединачних програма, овогодишњи Импулс настао је као резултат обједињавања програма. Појединачни програми су, од самог почетка, имали јасно одређене концепте, док смо фестивал третирали као начин формирања тих програма како би деловали као синтеза, што је великим делом успело дизајном, артикулацијом простора, организацијом, а посебно због чињенице да су уметничке дисциплине које чине програм, шире гледано део поља сценског дизајна. Међутим, тематски то није био случај. Фестивал је био повод да се реагује, да се нешто деси, да се створи импулс, па би можда било тачније рећи да је то био „смислени вашар сценског дизајна“.

Иако је настао из појединачних програма, Импулс можемо посматрати и као самостално сценско дело. Третиран сценским средствима, имао је јасну драматургију и организацију, био је пажљиво режиран и просторно артикулисан и дизајниран звуком, светлом, другим визуелним елементима, мирисом...

О ЖЕЉАМА

У размишљању о концепту, кренули смо од питања шта нам смета? То су устаљеност, конвенција, навика, проверена решења која се не доводе у питање, немотивисани простори, недостатак догађаја, затвореност и одсуство комуникације са остатком факултета... Занимали смо сами себе – где смо, ко смо и шта можемо, а онда и други студенти. Затим смо преиспитивали наш однос према просторима кампуса у којима боравимо. Осећај је углавном био исти – знамо да могу да понуде више.

Тако смо дошли до главних циљева фестивала: излазак ван зграде факултета, активирање некористишћених простора факултета са акцентом на двориште Машинца и СЦЕНлаб-а, отварање тих простора осталим студентима са других смерова и факултета и њихово укључивање, разбијање устаљене конфигурације уз помоћ доступне опреме (скела, постаменти, расвета), осмишљавање и реализација програма који недостају у оквиру студентског кампуса. Такође, подстакнути недостатком простора и прилика за окупљање, размену и колективни рад, део програма смо темељили на успостављању сарадње са нама блиским смеровима и факултетима у земљи и региону.

Желели смо да фестивал буде наш полигон за експериментисање, скицирање и разигравање простора које добро познајемо. Хтели смо да испунимо те просторе људима који ће чинити догађај (сам визуелни индентитет најаве фестивала била је илустрована група људи која делује у простору). Желели смо јавну пробу са догађајем и публиком – Импулс као пилот пројекат, као само једна епизода промена и активирања тих простора. Импулс као повод.

Још једна битна чињеница коју не смемо да игноришемо јесте просторни и друштвени контекст у ком се фестивал одвијао. Шта значи одржати фестивал сценског дизајна на Факултету техничких наука? Просторе које смо одабрали (двориште Машинца и СЦЕНлаб-а, као и ходник унутар зграде, 4. спрат ко-

ји припада Департману за архитектуру и урбанизам) нису јасно уочљиви и позивајући у односу на читав кампус, али и те како комуницирају са остатком зграде факултета, самим тим и њеним корисницима. Овакав избор је знатно утицао и на сам програм. Нисмо хтели фестивал за себе, који ћемо само ми разумети. Хтели смо да се представимо, комуницирамо и отворимо ка другима. Желели смо да избегнемо феномен који смо, као генерација, уочили у начину третирања СЦЕНлаб-а (Сценска лабораторија Борислав Гвојић) и догађаја који се у њему дешавају. СЦЕНлаб својом транспарентношћу, архитектуром, специфичним изгледом и самим положајем (одмах код улаза у зграду факултета) јасно комуницира са околином, али ипак, пролазници чија је пажња усмерена ка простору и догађају у њему, реагују као да гледају у излог на ком суптилно пише – гледај, не дирај! До конкретног разлога и решења нисмо успели да дођемо, а доказ томе су били исти такви погледи током фестивала и питања пролазника да ли могу да приђу. На крају, овакав феномен увек можемо приписати специфичном менталитету.

О АРХИТЕКТУРИ И СЦЕНСКОМ ДИЗАЈНУ

Фестивал су чинила 3 претпрограма (од којих ћу издвојити само једну радионицу јер се она директно бавила просторном интервенциом) и 9 главних програма – Изложба, Представа, Пикник, Квиз, Биоскоп, Бувљак, Ревија и два Музичка наступа.

Радионица под називом *Без алаша нема занаша*, у сардањи са студентском организацијом СКИЦА (организација која делује у креативно-истраживачком раду у области архитектуре), била је део претпрограма фестивала. Циљ радионице био је уређивање 4. спрата факултета као заједничког простора. Потребу за таквом акцијом смо увидели сами, а то колико је она актуелна међу студентима су нам потврдили бројни пројекти на ту тему и ранији покушаји нечег сличног. Простор ходника на том спрату је изузетно простран, са потенцијалом да постане место сусрета и дужег бо-

равка студената, али устаљеним распоредом његова тренутна функција била је само омогућавање приступа учионицама. Резултат је био веома добар (слика 1), судећи по коришћењу поставке, али и позитивним реакцијама у анкети коју смо, касније, спровели. Ова акција је била краткотрајна, али је послужила као добра најава и промоција фестивала. Томе су, такође, допринели и плакати, стикери, кју-ар кодови са анкетама који су се налазили у окружењу.

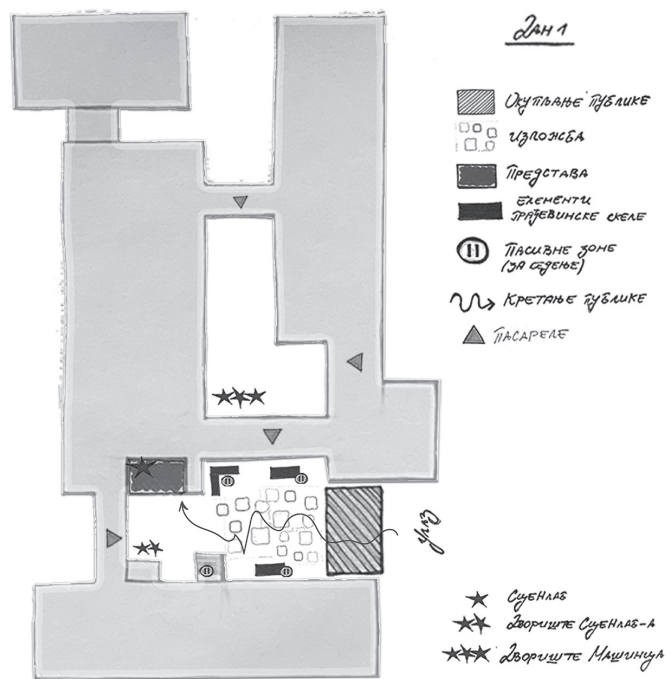
Елементи којима смо градили и маркирали просторне зоне током сва три дана трајања главног програма били су различити: грађевинска скела и сви њени модуларни делови, жичани постаменти, столице, ћебад, путокази (у виду писаних знакова, плаката, лампица), светло, звук и архитектура простора. Скела је елемент који је био највише коришћен за готово све програме. Први пут употребљена ван контекста наступа Србије на последњем Прашком квадријеналу³⁾, испунила је очекивања њених креатора, а то је да подстакне и подржи развој нових програма и догађаја. Својом функциом и дизајном, чинила је препознатљив мобилијар читавог фестивала, а њена трансформабилност нам је омогућила да се разиграмо по простору. Коришћена је као место за седење и окупљање, пулт за поставку режије и качење сценске расвете, штендери за гардеробу и кабине за пресвлачење, бина за музички наступ, елемент за формирање гледалишта...

Детаљан ток фестивала ћу представити по данима.

ДАН 1

Импулс је отворен кратким перформансом у виду аудио најаве и представљања фестивала и његовог програма. Публика се окупила на почетку дворишта СЦЕНлаб-а, (цртеж 1) а знак да ту треба да се задржи

3) Рад *Moonshine piano* је национална поставка Србије на Прашком квадријеналу сценског дизајна и сценског простора 2023. године. Главни елемент поставке била је управо грађевинска скела, формирана у четворострано, интимно гледалиште са циљем да активира публику и постигне дијалог, за шта је овај рад и награђен (награда PQ за Активирање заједнице).

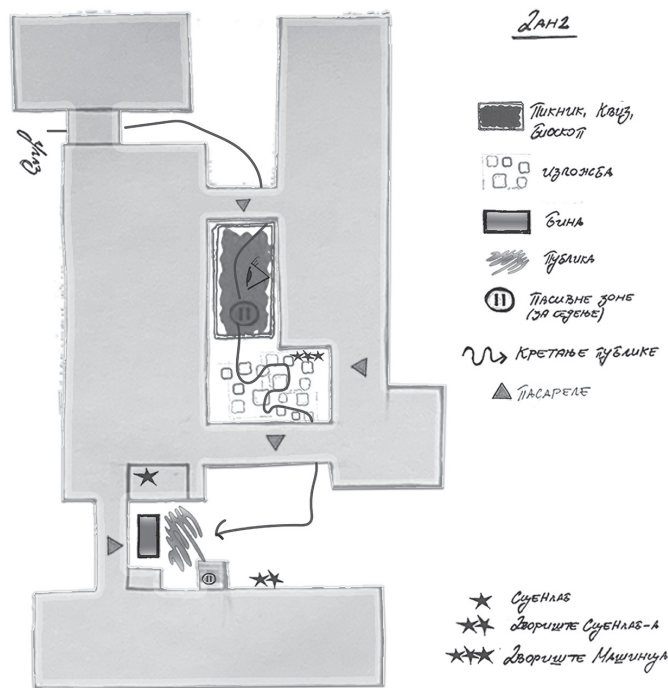
Просторна шема првог дана фестивала

неко време била је трака за обележавање радова, облепљена читавом ширином улаза у двориште. Одмах на почетку, поручили смо да је иза траке градилиште и да њеним уклањањем позивамо публику да види радове. На овај начин наговорили смо и дизајн читавог фестивала – радно, огољено и сирово, пробно и увек у процесу – и тиме потврдили већ поменути жељу да Импулс буде полигон за експеримент и игру. Ту идеју подржао је и концепт изложбе *Светлост дана*, на којој су излагани, до сада неприказани или недовршени, студентски радови са фокусом на скице и стваралачки процес настајања. Радови су постављени на жичане постаменте који су распоређени читавом дужином дворишта. Тако организована, изложба је диктирала путању кретања ка следећем догађају, па је публика

Отварање изложбе **Светлост дана**, фото: Доротеја Јонов

при доласку и одласку морала проћи кроз низ канапа и постамената. Оваквим просторним решењем изложба је избегла да буде пратећи садржај и привукла је пажњу публике која је дошла искључиво због представе која је следила. Пошто је била постављена на лако преносивим постаментима, сваког дана изложба је мењала локацију у односу на посећеност осталих програма и „стајала на путу“ неком другом догађају. Увече су радови били осветљени сценском расветом што је допринело изградњи укупне атмосфере, али и видљивости радова.

Грађевинска скела и њени појединачни делови првог дана фестивала били су подељени на три места у различитим формама – као клупица за седење, као постолје за режију и као гледалиште усмерено ка

Просторна шема другог дана фестивала

Изложба и биоскоп другог дана фестивала, фото: Зорана Рабреновић

изложби. Тако формирана је истовремено послужила и као техничка конструкција за качење сценске расвете.

Исте вечери изведена је студентска представа Психоза 4.48, по тексту Саре Кејн, а у изведби позоришне групе НИБИРУ⁴⁾. О самој представи и просторно-сценографском решењу нећу писати, јер би то захтевало детаљну анализу и посебан текст, али ћу споменути њен однос са фестивалом и смештање извођења у простор СЦЕНлаб-а.

4) Режију ове представе потписује Немања Мијовић, драматургију Алекса Паровић, сценографију Ема Павловић и Ангела Божовић, костим Миа Ђуровић, дизајн звука Коста Петровић, дизајн светла Радован Самолов, сценски покрет Александра Аризановић, а изводе је Нина Перге, Марта Шћекић и Огњен Мићовић.

Конфигурација сценско-гледалишног простора и мизансцен представе не спада под конвенционално решење, али није нешто што једна сценска лабораторија не може да подржи. СЦЕНлаб, колико год био експерименталан простор, у овом случају је био сигурнија опција у односу на првобитну, изазовнију идеју да се представа изведе напољу, у дворишту Машинца са скелом као техничким растом. Ако посматрамо постављени циљ – излазак ван зграде факултета, ово је сте био велики компромис. Међутим, ако гледамо на то да је фокус био на разбијању устаљених навика, онда је улазак публике у СЦЕНлаб из правца дворишта, самом дворишту дало важну друштвену улогу фоајеа, што простору СЦЕНлаб-а, када су у питању догађаји, недостаје.

По завршетку представе, публика се враћала istim путем, пролазећи кроз осветљену изложбу, задржавајући се у „фоајеу“ док се у позадини могао чути аудио запис одјаве представе и представљања њених аутора у истом маниру у ком је фестивал и отворен.

ДАН 2

Другог дана одржани су Пикник, Квиз и Биоскоп у дворишту Машинца, где је премештена и изложба, док се СЦЕНцем одвијао у дворишту СЦЕНлаб-а (цртеж 2).

Пикник и Квиз као дневни програм били су више најавна ономе што следи увече. Смештени у простор који је са три стране окружен транспарентним пасарелама, догађаји су директно комуницирали са унутрашношћу факултета и привлачили погледе пролазника. Ови архитектонски елементи су генерално, у коришћењу оба дворишта, имали значајну промотивну улогу. Пикником се формирао већи део гледалишта за биоскоп. Публика је могла да седи на ђебадима, али смо гледалишни простор још допунили клупицама на-

прављеним од плочастих делова скеле и малим бројем столица (што је изградило неку врсту асиметричног, импровизованог стрмог гледалишта). Гости су посматрали процес преласка из догађаја у догађај чиме је постигнута неформална атмосфера. За пројекцију филмова нисмо користили биоскопско платно, већ нам је архитектура простора понудила празну површину зида зграде у односу на који смо планирали читав распоред. Сценска расвета је, постављена код пролаза у двориште који нису јасно уочљиви, имала улогу путоказа и била је ознака места дешавања.

Изложба је на исти начин комуницирала са суседним програмима као и претходног дана. Налазила се на путу и „приморавала“ публику да је примети.

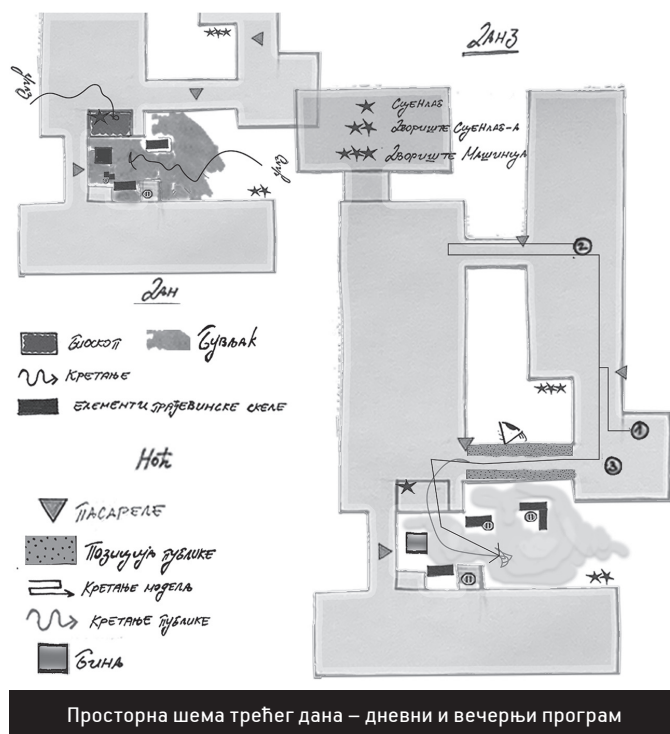
Континуитет фестивала је текао тако да су се програми јасно и организовано настављали један на други, што је резултирало тиме да публика, заинтересована за један програм, буде привучена следећим. Знак за премештање у суседно двориште била је музика пуштена након биоскопа која је позивала на СЦЕНцем – музички програм фестивала који је, истовремено, био и наставак већ постојећег, годишњег, а који се до сада одржавао искључиво у СЦЕНлаб-у. Извођачи (Владимир Савић и Душан Бобић) су наступили на бини која је састављена од делова скеле, док је публика стајала насупротив њих. Бина је била довољно широка за потребе динамичнијег кретања на сцени. Простор дворишта је опет добио друштвену улогу и деловао је као да му је то примарна намена.

ДАН 3

Последњег дана одржан је СЦЕНбувљак и други блок биоскопског програма као дневни, и Ре(ј)вија и ЈУТРО журка као вечерњи догађај.

СЦЕНбувљак⁵⁾ је смештен у двориште СЦЕНлаб-а и у неком тренутку је текао паралелно са биоскопским програмом који је приказиван унутра (цртеж 3; дан).

5) СЦЕНбувљак је као и СЦЕНцем покренут 2023/24, као део редовног СЦЕНлаб програма.

Ре(ј)вија, фото: Зорана Рабреновић

а штендери су се претворили у успутни шанк и конструкцију за качење расвете.

Затварањем СЦЕНлаб-а другим програмом, блокирана је спона дворишта и ходника факултета, тако да Буљак није био уочљив пролазницима. Не постоји добар разлог за дневну пројекцију биоскопа унутар простора факултета. Прво, такав догађај постоји већ годинама уназад и одвија се у истом простору, што не представља неку промену. Друго и можда битније, приказивањем филмова преко дана, упоредо са другим догађајем стиче се утисак да је програм успутан и да су приказани филмови мање вредни пажње, што свакако није била намера.

Велику помоћ при формирању простора за буљак чинила је скела. Од ње су састављени штендери за гардеробу, место за седење и кабине за пресвлачење. Слична конфигурација је остала сачувана за журку, с тим да су кабине постале сцена, простор за ди-џеја

Програм Ре(ј)вија осмишљен је да прикаже студентске радове – костиме у измењеном контексту рејва. Један од комплекснијих догађаја у организационом смислу, одржан је у модификованом облику због непредвиђених временских околности. Првобитни план је био смештање публике у двориште Машинца, међутим она се ипак налазила у највећој пасарели факултета и из ње посматрала догађај (цртеж 3; ноћ). Задатак модела је био да се наизменично појављују и крећу дуж остале две пасареле (редоследом као на цртежу). Пасарела је активирана расветом, што је уједно и био знак који је служио да привуче пажњу публике. На самом почетку, док је публика посматрала удаљене моделе кроз стакло, визууре нису у потпуности биле добре, што није ни било посебно важно јер је ово био увод, само наговештај, а модели „приказе“ које ће се уласком у главну пасарелу, међу публику, „разбистрити“. Тада је формирана писта коју је, спонтано, обликовала публика, по навици, не желећи да се нађе на путу извођачима. Атмосфера се постепено градила у светлом обојеном ходнику, уз музику и аплаузе, све